

DOCUMENTOS BLOQUE III: A RESTAURACIÓN BORBÓNICA

DOCUMENTOS: A RESTAURACIÓN (retorno da monarquía, Constitución 1876, vida política)

Doc.1.-O Manifesto de Sandhurst presenta en 1874 o programa político da Restauración:

“Orfa a nación agora de todo dereito público e indefinidamente privada das súas liberdades, natural é que volva os ollos ó seu habitual dereito constitucional e a aquelas libres institucións que nin en 1812 impediron que defendese a súa independencia nin rematar en 1840 outra empeñada guerra civil (...).Afortunadamente, a Monarquía hereditaria e constitucional posúe nos seus principios a necesaria flexibilidade (...) para que tódolos problemas que traia o seu restablecemento consigo sexan resoltos de conformidade cos votos e a conveniencia da nación. Non hai que agardar que decida eu nada en firme e arbitrariamente; sen Cortes non resolveron os negocios arduos os Príncipes españois alá nos antigos tempos da Monarquía, e esta xustísima regra de conducta non hei esquecerla eu na miña condición presente, e cando tódolos españois están xa afeitos ós procedementos parlamentarios”.

Doc.2.-Constitución de 1876:

“Don Alfonso XII, pola gracia de Deus, rei constitucional de España; a tódolos que as presentes viren e entenderen sabede: Que en unión e de acordo coas Cortes do reino, actualmente reunidas, viñemos en decretar e sancionar a seguinte Constitución da Monarquía española (...):

Art. 11. A relixión Católica, Apostólica e Romana é a do Estado. A nación obrígase a manter o culto e os seus ministros (...).

Art. 18. A potestade de facer as leis reside nas Cortes co Rei.

Art 19. As Cortes están formadas por dous corpos colexisladores iguais en facultades: o Senado e o Congreso dos Deputados (...).

Art.50. A potestade de facer executar as leis reside no Rei (...).”

Doc. 3. Discurso pronunciado en el Congreso por Sagasta, 20 de septiembre de 1881

“Ante la representación que en estas Cortes tienen todos los principios y todos los intereses, no cabe desconocer el fallo favorable que sobre la marcha iniciada el 8 de febrero por mi nuevo gobierno, acaba de pronunciar el país, deseoso de que los partidos [...] alternen pacíficamente en el Poder [...]. Amaestrado por los sucesos, siente el país tanta necesidad de orden y reposo; anhela tan vivamente ver aseguradas las libertades que a costa de incalculables sacrificios ha conquistado [...] que nada me parece tan hacedero como conseguir la alianza definitiva entre los dos grandes elementos en que hoy aparece dividida la sociedad española”.

Doc. 4. Discurso de Cánovas tras o Pacto do Pardo. 1885

Naceu en min a convicción de que era preciso que a loita ardente na que se atopaban daquela os partidos monárquicos... cesase en todo caso e cesase durante bastante tempo. Pensei que era imprescindible unha tregua e que todos os monárquicos deberían reunirse arredor da Monarquía... E unha vez que pensei nisto... cal era a miña quenda de facer? (...) Pois erguínme para propoñer a concordia e pedir unha tregua, non había outra maneira de facer crer na miña sinceridade que apartarme do poder.

Doc. 5. O fraude electoral segundo Benito Pérez Galdós (1884):

“É moi triste como se fixeron as últimas eleccións, co menor número posible de electores, con bastantes resurreccións de mortos e non poucas violencias e atropelos. Xa é costume que só voten os que dunha maneira ou outra sacan partido das amizades e servizos políticos, e a inmensa maioría da nación, mirando tan importante acto con desdén, abstense de tomar parte nel, segura de non alcanzar por procedementos representativos o remedio dos seus males (...). Resultado desta fraude pública, é que as eleccións as fai o ministro da Gobernación, e daquela fábrica devotos saen tamén

as minorías. Non podendo marchar ben o sistema sen oposición, o goberno fábrícaa co mesmo celo que pon na construción da maioría”.

Artigo contra o caciquismo publicado no xornal El Imparcial, o 18 de outubro de 1883:

“É necesario (...) poñer man nisto e romper esa vinculación de poderes, pola que resulta que unha soa persoa, allea a todo cargo oficial, e libre, por tanto, de toda responsabilidade, constitúe unha maxistratura anónima, pero omnipresente e práctica, un despotismo peor cen veces que o dos reis absolutos, porque tendo por seus ao recadador de impostos, ao alcalde e ao xuíz; a facenda, a honra e ata a vida dos homes honrados están á mercé dese gran especulador da política que se chama cacique (...)”

DOCUMENTOS: A CUESTIÓN NACIONAL FINAIS XIX

Doc. 1. Prat de la Riba (La Nacionalitat Catalana, 1906) defende a idea dun Estado catalán integrado nunha federación española:

“Consecuencia de toda a doutrina aquí exposta é a reivindicación dun Estado Catalán, en unión federativa cos estados das demais nacionalidades de España. Do feito da nacionalidade catalá nace o dereito á constitución dun Estado propio, o Estado Catalán. Do feito da unidade política de España, do feito da convivencia secular de distintos pobos, nace un elemento de unidade, de comunidade, que os pobos unidos deben manter e consolidar. De aquí un Estado composto”.

Doc.2. Deus e Lei Vella segundo Sabino Arana (Regulamento de Euskeldun Batzokija, 1894):

Art.3. Jaungoikua. Biscaia será católica-apostólica-romana en todas as manifestacións da súa vida interna e nas súas relacións cos demais pobos.

Art.4. Lagizarra. Biscaia constituirase libremente. Restablecerá en toda a súa integridade o esencial das leis tradicionais chamadas Fueros. Restaurará os bos usos e costumes dos nosos devanceiros. Constituirase, senón exclusivamente, principalmente con familias de raza euskariana. Sinalará ao Euskera como lingua oficial”.

Doc. 3. Manuel Murguía. O rexionalismo galego. 1889

“Non temos unha soa cidade populosa porque se negou todo elemento de riqueza ás nosas poboacións durante tres séculos; sobre os nosos campos pesaron sempre tanto e tan duramente os impostos, que pode dicirse que pronto habemos de velos desertos. A emigración non é xa un mal pasaxeiro senón unha necesidade...Mentres tanto para deputados e ministros é un gran problema a cuestión militar, mentres se desangra e morre esquecido un país que representa a oitava parte da poboación de España. Tales son os resultados da centralización”

Doc 4. Alfredo Brañas . Bases xerais do rexionalismo e a súa aplicación en Galicia. 1892

Base 1: O fundamento do rexionalismo é a rexión natural autónoma segundo a cal os intereses peculiares e característicos das rexións xamais deben ser gobernados, dirixidos, unificados e confundidos cos sistemas xerais do Estado

Base 2. O rexionalismo español considera a patria común e a patria natural ou pequena patria. A primeira está formada pola unión íntima e circunstancial das rexións...O rexionalismo afirma, pois, a integridade e a unidade da patria común española contra o que xeralmente cren os seus detractores ignorantes ou de mala fe.

Base 13. O poder rexional estaría subordinado ao central só en canto ao mantemento da unidade da patria común, á independencia política de España e aos intereses xerais e comúns de todas as rexións, pero sería autónomo e único soberano para ditar as leis interiores e peculiares de cada territorio rexional.

Base 24. A lingua rexional galega será de uso potestativo entre os naturais da nosa rexión, tanto na esfera oficial e pública como na privada e obrigatoria nas escolas primarias en concorrencia co castelán.